Delirias

Chaostheorie is een interessante wetenschap. Lang dacht men dat die ingewikkelde dynamica niet het gevolg kon zijn van eenvoudige wetten, en toch kan men de meest wanordelijke resultaten bereiken met heel eenvoudige wetmatigheden. Een mierennest is in staat tot grootse dingen, maar op micro-schaal lijkt het wel een janboel, ook al weet iedere mier wat er moet gebeuren in geval van een externe aanval op de integriteit van het geheel. Daar hebben ze geen mierenpolitie voor nodig.

Wetenschappers friemelen ook maar wat kriskras door elkaar. De ene probeert dit, de andere dat, en uiteindelijk worden we er allemaal een beetje beter van. Ze schrijven van 's morgens tot 's avonds en elke publicatie geeft hen een euforisch gevoel.

Maar mensen zijn geen mieren. Dit moet efficiënt aangepakt worden. Er moet een organisatie zijn, een management dat het geheel in een juiste richting stuurt. Rendement primeert en dat moet gemeten worden. Elke publicatie telt. Dus alle wetenschappers doen wat hen is opgedragen: ze hakken artikels in stukjes, publiceren kleine uitbreidingen en variaties op wat al gepubliceerd is, en maken lange auteurslijsten. Ze zijn zelfs bereid het werk van de uitgever over te nemen en hun artikel af te leveren in een formaat waar de uitgever geen werk meer aan heeft. Peer-review neemt een vlucht zodat auteurs de helft van hun tijd steken in het nalezen van andermans artikels. Maar ook daar zijn weer bedrijven voor die dat willen bijhouden voor hen. Zo hebben die meteen lijsten van mogelijke referenten die ze kunnen verkopen aan collega's die platformen bouwen voor uitgevers voor het indienen van artikels en het organizeren van het review-werk. En het werd avond en morgen en de wetenschapper die schreef met hart en ziel en publiceerde in stukken en brokjes.

Fout management! Wat er bedoeld werd is dat men moet publiceren, jawel, maar enkel in goede tijdschriften. Tijdschriftuitgevers snappen dit direct en creëren een doi en zorgen dat het artikel al beschikbaar is en kan geciteerd worden nog voor het echt gepubliceerd is. Dat kost iets, maar de gebruiker betaalt. De gemiddelde bovengrens voor impact factoren wordt naar een hoger niveau getild. Want iedere citatie telt. Maar de toevloed aan papers is nu een echte tsunami geworden en malafide tijdschriften tieren welig als shiitakes, vooral op Aziatische bodem. Men belooft met een bol.com-achtige slogan dat wat je vandaag instuurt mogen reeds gepubliceerd zal zijn. Veel citaties halen is ook niet zo moeilijk. Je moet de resultaten van jouw experiment over een hip onderwerp maar wat opblinken om in *Nature* te geraken en als later anderen dat tegenspreken krijg je toch maar lekker veel citaties. En het werd avond en morgen en de wetenschapper schreef (voor zover er nog tijd over bleef).

Publiceren is een lucratieve business. Voor de uitgevers dan toch. Het mes met twee scherpe kanten. Iedereen wil immers in een goed tijdschrift publiceren, desnoods tegen betaling, en wetenschappelijke instellingen zijn genoodzaakt zich op dat tijdschrift te abonneren. Resultaat: bibliotheken moeten tijdschriften opzeggen wegens te duur, en de meeste literatuurtempels worden omgebouwd tot ontmoetingsplaatsen voor studenten. Nee, die rangschikking van tijdschriften is blijkbaar ook geen goed idee. Open access, een nieuwe speler in het veld. Uitgevers worden op de knieën gedwongen en moeten toestaan dat preprints en teksten nadat ze zijn nagekeken toch lokaal worden opgeslagen door de auteurs of hun instelling. Groen, blauw, en geel worden ze ervan. En het werd avond en morgen en de wetenschapper schreef en stelde de teksten in geuren en kleuren beschikbaar.

Omdat het management zichzelf wat de das had omgedaan en die das wat begon te knellen omdat ze nu die overvloed aan artikels moesten beginnen tellen en evalueren en impact bepalen, werd aan de wetenschapper gevraagd om dat voortaan allemaal zelf in te

voeren en af te leveren als erom gevraagd werd met inbegrip van impact, citaties volgens verschillende bronnen, h-, g-, o-, en andere indexen, en moesten ze specificeren welke rol ze speelden in de lange rij van auteurs die er op de publicatie stond. Het management kon dat controleren door zich in te kopen bij dure firma's die dat gat in de markt natuurlijk al lang hadden zien aankomen. Die firma's hebben een dikke cent verdiend aan het verkopen van impact factoren en een heel alfabet aan hihihi en hahaha indexen en uitgevers konden een paar nieuwe tijdschriften oprichten die zich speciaal aan deze thematiek gingen interesseren. Ktsjing, kassa kassa! En het werd avond en morgen en de wetenschapper schreef (vooral 's avonds want gedurende de dag was geen tijd meer).

Toen schreven sommige wetenschappers zichzelf over de schreef. Fraude! Daar moet duidelijk iets aan bijgestuurd worden. Nieuwe opportuniteiten voor software firma's die automatisch op plagiaat kunnen controleren. Een leuk speeltje voor het management, een echt hebbedingetje als je mee wil zijn met je tijd. Dat hebben ze gelezen in hun management tijdschrift. Het mag dan wel een duit kosten, maar het moet 'ter bestrijding van de wetenschappelijke criminaliteit' en om de naam en faam van de instelling te vrijwaren. Bovendien moeten voortaan niet enkel de resultaten gepubliceerd worden in goede tijdschriften, met de juiste kleur, veel citaties halen, maar moeten ook alle metingen en software worden bijgehouden zodat dit later als bewijs kan dienen dat er niet te veel bling-bling is toegevoegd. En het werd avond en morgen en de wetenschapper schreef (vooral in de weekends want in de week was er geen tijd meer).

De druk om te publiceren is ondertussen zo groot geworden dat kwaliteit helemaal zoek is en de chaos totaal. En dat hebben die bedrijven dan weer goed uitgekiend, want nu wordt niet meer de inhoud van de artikels van belang, maar het vinden van de metadata en alle metrieken die men daarop kan loslaten. Die worden nu het data-goud dat het management wil opdelven. Weer wordt een duur contract afgesloten om die gegevens te leveren. Wat hadden de heren gewenst? Dat is toch duidelijk: wij willen meten want meten is weten. Een titel van hier, een auteur van daar, een tijdschrift van nog ergens anders, maakt niet uit, als we maar kunnen tellen. Geef een getal dat we kunnen rangschikken. Groter of kleiner, meer moeten we niet weten.

En zo ver zijn we nu. De auteurs vallen terug op een zelf bijgehouden lijstje met hun publicaties want wat uit dat systeem komt durven ze echt niet bij hun CV te steken. Hun naam duikt op in tijdschriften waarvan ze nog nooit gehoord hebben, hun coauteurs krijgen onherkenbaar verhaspelde namen, stukken van de titels ontbreken, voordrachten, rapporten, artikels worden op een hoopje geveegd, en alles wordt opgevrolijkt met een diversiteit aan stijlen: boven- en onderkasten, voornamen en initialen, alles door elkaar om de verveling van uniformiteit te bestrijden. Wijzigen kan niet meer want het archief is van beton, maar anderzijds wordt geschiedenis gewist want een onderzoeker is een nummer en wie niet meer aan de hemelpoort stond toen de nummers werden uitgedeeld mag zijn publicaties vergeten. En het werd avond en morgen en de wetenschapper blijft schrijven. Wat zou hij anders moeten doen? Maar voor hij wegzinkt in een nachtelijk delirium denkt hij aan zijn verloren gegane ideaal om de wereld te verbeteren door aan wetenschap te doen. De eenvoudige wet die dit chaotisch systeem teweeg brengt is een simpel niet-lineair intern controlesysteem met een extern aangestuurde pecuniaire terugkoppeling. Chaostheorie is helemaal niet moeilijk. Uit dit gegeven moet een beetje wetenschapper nog minstens drie artikels kunnen halen en ik zal ze graag citeren.